

25. FEJEZET: Tágra nyílt szemek /	535
26. FEJEZET: Éltünk, virultunk /	553
27. FEJEZET: Bukott angyalok /	588
28. FEJEZET: Szeretetéhség /	606
29. FEJEZET: Tavaszi eső /	627
30. FEJEZET: A rémálom /	648

Diszkográfia / 657

Köszönetnyilvánítás / 680

Bevezető

Feltűnt már valakinek, hogy a rock összes fenegyereke Ramones-pólóban szaladgál mostanában?

Eddie Veddertől kezdve Jessica Simpsonon át a Chili Peppersig az egész Baby Gap generáció egy régvolt zenekar jegyét viseli magán, mintha ettől lenne igazi, amit játszanak. Mára köztudott, a Ramones magabiztos sztoicizmussal viselte, hogy a rockzene különceinek tartották őket. Azok, akik magukon viselik az egykori zenekar képét, talán azt remélik, hogy a néhai rockbanda eredeti géniusza az ő zenéjüket is áthatja majd. Aligha. Ha nem olyan fából faragták őket, sosem fogja.

Egyikük sem visel Nirvana-pólót. Egyetlenegy sem.

Hagyjuk meg a fiatalságnak – a nyolcéveseknek, akik még csak meg sem születtek, amikor Kurt Cobain élt; a tizenkét éveseknek, akik elke-seredetten igyekeznek kivívni társaik elismerését, és tele van a hócipőjük a mainstream média hamis ígéreteivel; a tizenöt éves goth-rajongóknak, akik a városközpontokban lógnak, mérhetetlenül unatkoznak, és rettegnek attól, hogy a felnőttek világa bekebelezi őket. Pontosan tudják, milyen érzés, amikor kitaszítja, bántja, félreérti és megcsalja őket a hatalom, amely azt állítja magáról, hogy őket segíti. A fiatalok értik.

Minden történet elkezdődik valahol.

Az enyém a káoszban, az éjszakai klubok zűrzavarában, és a rossz véget ért csínytevésekben. Nevek és arcok sejlenek fel, majd eltűnnek. Éjszakák-kal kezdődik, amelyek részegen indultak, és amnéziával végződtek, négy-kézláb mászva a reptereken, pusztá ököllel vert falak, kopasz fejek a vörös hold alatt, nevetés, ordibálás és – mindezt újra és újra átszöve – zene: hangos, túláradó, spontán, zabolátlan, gyönyörű és izgalmas zene. Nem szabad elfelejtenem, a könyv a Nirvanáról szól. Nem Kurt Cobainról. A pletykák és az összeesküvés-elméletek minden részletét kivesézték már nálam sokkal szakavatottabb emberek – olyanok, akiket megszállottan

érdekelnek a történetek, akik a szálakat mozgatják, és életben tartják a mítoszt. A komornyik volt. Minden valamirevaló Agatha Christie-rajongó tudja. A komornyik tette. Ha nem ő, akkor a dada. Könnyen emészthető megoldások. A drogok megtették a hatásukat. Örökletes. Biztos, hogy a dada volt. Esetleg a feleség. Szavak, amelyek újabb szavakat szülnek, míg a valóság a felismerhetetlenségig el nem torzul, hála a cinikus újraértelmezéseknek és a jámbor anekdotáknak.

„...a Melvins turnézni ment, így Kurt leíhvott engem. Azt mondja: »Hé, odaadták nekünk a lakásukat, hogy lakjunk ott. Gyere le, amikor csak akarsz, gyere le a hétvégére, Shelli is itt van Kristtel.« Egyfolytában hívogattak, és azt kérdezték: »Mikor jössz már?«. Végül aztán az egyik hétvégén úgy döntöttem, hogy lemegyek. Azt terveztük, hogy a Butthole Surfers/L7 koncerten találkozunk a Hollywood Palladiumban, majd elmegyünk a lakásukhoz. Odarepültünk, béreltünk autót, majd eltévedtünk, de eljutottunk a helyre. Nagyon későn érkeztünk. Kurt és Krist hullarészeg volt. Kristet vagy elkapták ittas vezetésért aznap éjjel, vagy valakit majdnem elgázolt a parkolóban. Emlékszem Courtneyre is: már hallottam és olvastam róla olyan emberektől, akik ismerték vagy együtt éltek vele...”

Ez a könyv a Nirvanáról szól. Nem szabad elfelejtenem. Nirvana. Kurt Cobain és Krist Novoselic, két iskolai jó barát alapította az együttest a Washington állambeli Aberdeenben a nyolcvanas évek közepén részben unalomból, részben a zene iránti rajongásból. Mást nem igazán tudtak kezdeni magukkal akkoriban. Az otthoni élet katasztrófa volt: a tévén, a *Saturday Night Live*-on, a *The Monkees*-en és a késő esti sci-fiken kívül semmi. A faipar, amely a szülővárosukat felvirágoztatta, réges-régen továbbállt az olcsóbb munkaerő reményében. Az élet monoton munkák szakadatlan egymásutánja volt: hotelszobák takarítása vagy felszolgálat. A punk rock izgalmas volt – a punk rock és a washingtoni Olympia városa. Csináljunk egy zenekart! Miért ne? Ha jól elvagyunk, legyen.

„Húszévesen Olympiában éltem, egy olyan városban, ahol a zenekarokban vagy nem volt basszusgitáros, vagy énekesből és szintetizátorból álltak, valaki playbackről énekelt, vagy csak egy gitáros kísért. Mindenkitől csak azt hallottuk, különösen a közeli nagyvárosban, Seattle-ben, hogy »nem jó, amit csináltok, ez nem igazi rock ’n’ roll«. Kinevettek bennünket, és azt mondták, »nem is tudtok játszani a hangszereiteken, azt sem tudjátok, mit műveltek, ez nem rock ’n’ roll«. A hardcore napjaiban az emberek úgy voltak vele, ha valaki nem a Black Flag, vagy nem a Black Flaget utánozza, akkor kinevették, amiért azt merte állítani magáról,

hogy punk rockot játszik. Manapság már a fiatalok egy olyan világban élnek, amelyben a duók viszik a prímet, mint a The White Stripes és a Lightning Bolt – a nagyok és a kicsik számára egyaránt a duók vagy a laptopzsonglőrök a menők, mint az RJD2, ők a *Pitchfork* utáni zenei világ betyárjai. Mi indítottuk el a küzdelmet, amely lehetővé tette mindent. Nevettem az öreg zenészeken, akik azt mondták nekem húszévesen, hogy ők kövezték ki az utat nekünk. Én sem várhatom el egy húszéves-től, hogy megértse: a Godheadsilo tette lehetővé mindazt, amit a mai zenekarok művelnek, vagy a Beat Happening és a Mecca Normal. Mindnyájukat lenézték, a kemény munka sohasem fizetődött ki, évekig csak nevettek rajtuk, hogy aztán a későbbi zenekarok majd...”

A Nirvana több átalakuláson és névváltozáson esett át. A dobosok jöttek-mentek, az együttes új városba költözött, ahogy a körülmények kívánták, mielőtt felbukkantak volna a sztárvilág alfelén. Naivan hittek a spontaneitás erejében. A fennállásuk alatt három albumot jelentettek meg, és gyökeresen átalakították néhány millió ember gondolkodását. Rengeteget szerepeltek az MTV-n, segítettek feléleszteni és új irányba terelni a zsarnok zeneipart – amelyet elmondásuk szerint megvetettek –, akárcsak a punk rockerek két évtizeddel korábban. Az együttes felépése a Reading Festivalon örökre emlékezetes marad. Volt egy jótékonyági koncert is a nemi erőszak boszniai áldozatainak San Franciscóban, amely szintén kiemelkedett a sorból. Több kisebb turné egyesült államokbeli, brit és európai klubokban segített megérlelni a zenekar pusztító hajlamát. Kurt, Krist és Dave. Kurdt, Chris és Chad. Pat, Lori, Earnie Bailey, a mindig mosolygós gitártechnikus, Alex MacLeod, a fanyar skót turnémenedzser, Craig, Monte, Anton, Nils, Susie, Charles, Jackie, John, Janet, Danny, Jon és Bruce a Sub Pop lemezkiadótól... Rengeteg név, az biztos, de korántsem annyi, mint a világ körül több millió szálal mozgó legtöbb nagy cég. Nirvana: micsoda nagyszerű élő zenekar!

„Egyszer csak elkezdtek őrzöngve összetörni a felszerelésünket, aztán folyton ezt műveltük, de nem rögtön az elejétől kezdve. Talán a harmadik koncerten kezdődött. Nem szándékosan tettem. Csak azt csináltam, ami egyébként is zajlott körülöttem. De jó móka volt. Nem úgy történt, hogy azt mondtuk: »Jól van, Krist, akkor most ugorj fel nagyon magasra, dobd fel a basszusgitárod a levegőbe, állj alá, és üsd ki magad vele, te pedig Kurt, fekdj le a színpadra, és mozogj úgy, mint egy féreg!«. Anynyira elégünk volt a nagybetűs rockból – az összes rockarénából, a speciális effektusokból, és abból, ami ezzel együtt járt. Egyáltalán nem a mi világunk volt.”

Minden történet elkezdődik valahol, de valójában persze soha.

Ez a könyv a Nirvanáról szól. A Nirvana egy olyan zenekar volt, amely felfogta a rock'n'roll legfontosabb alapszabályát: a spontaneitás a gyökere az összes nagy rockzenének. Képesnek kell lennünk ösztönösen reagálni a környezetünkre és a világra, miközben a hülye hirdetőtáblák és a reklámokkal teli televízió igyekszik eltompítani az érzékeinket. A művészet folyton változik. Ezért művészet. Nem lehet dokumentálni és zsúfolt galériákba vagy könyvtárakba zárni. Persze mindenkinek szüksége van elhivatottságra. Egy kis történetre, hogy jobban megértse a saját helyzetét. Valaki biztosan megérdemelne némi jogdíjat azokért a feliratokért a pólókon...

„Azt hiszem, Kurt tudta, hogy Courtney megcsalja Evan Dandóval és Billy Corgannel. Biztos? Szerintem igen. Persze mi a megcsalás? Kiütötték magukat, és összejöttek egy éjszakára? Nem mindegy egy kíváncsi férjnek. Vagy rendes viszonyuk volt? Nem, nem hiszem. Az egyik fontos momentum, és most előreugrunk az időben, amikor Kurt felhívott engem Olaszországból, míg én Londonban voltam Courtneyvel. Késtünk. Három hetet késtünk. Kurt nagyon komoly és nyugodt volt. »Tudom, hogy soha nem avatkoznál a dolgainkba, és tudom, hogy nem pártoskodsz, de kérdezhetek tőled valamit mint a barátod?«. »Persze« – feleltem. Erre Kurt azt kérdezte tőlem: »Megcsal?« Komoly kérdés volt, nem hülyéskedett. Azt gondoltam magamban, igen, azt hiszem, megcsal, de nem mondtam meg neki. Nem voltam biztos benne. Vajon mit érek el vele, ha azt mondom neki: »Szerintem igen.« Nem hiszem, hogy bármitől megóvta volna, ha azt mondom, hogy igen.

Épp arra készültünk, hogy Európába megyünk. Lementünk Los Angelesbe néhány napra, mert Courtneynek dolga volt ott. Azonnal kibérelt két kis bungalót a Chateau [Marmont, nagyon felkapott hotel Hollywoodban] közelében: egyet nekem és Francesnek, a másikat magának. A második napon autót bérelt nekem. Azt hiszem, néhány hét után abbahagytam a kérdezősködést nap mint nap, hogy mikor megyünk már végre el onnan. Courtney mindig elhessegette, mire azt mondtam neki: »Mondd meg végre, mikor akarsz elmenni!«. Nem emlékszem, meddig voltunk ott, de azt tudom, hogy Kurt folyton telefonált, és azt kérdezte: »Akkor jössz, vagy mi lesz?«. Mire én: »Naná, persze, hogy megyek! Amikor Courtney végre hajlandó lesz elmenni innen, én is megyek.« Nem emlékszem, mennyi ideig voltunk ott, de láttam a hotelszámlát, amikor eljöttünk, és 37 ezer dollárról szólt.”

Nem szabad elfelejtenem. Ez a könyv a Nirvanáról szól.

Megcsúszom, izzadság áztatja a pólómat, lábak kalimpálnak a fejem mellett, amikor egy újabb rajongó kászálódik fel a színpadra, hogy leugorjon öt dühös biztonsági őrral a nyakában. Napfény ég a szememben, és a halántékom még mindig fáj a tegnapi éjszakától, a testem tele vágásokkal és horzsolásokkal. Vajon mit ért meg az ember a rövidke életéből? Megérintünk másokat? Hatással vagyunk a körülöttünk lévőkre? Hogyan? Miért? Vajon a zene, az életstílus vagy a légből kapott mítosz volt az, amelyet aztán olyan emberek, akik soha nem ismertek vagy találkoztak veled, önkényesen összefüggésbe hoznak néhány véletlenszerű eseménnyel és találkozással? Azok, akik irányítanak, sohasem érthetik meg a Nirvanát: a legtöbben nem nyertesek vagyunk, nem zsákmányolunk ki másokat. Legtöbben az életben maradásért küzdünk, összezavar bennünket, amit látunk a világban, az élet csalódások és becsmérlések sorozata. Ilyen nehéz megérteni a Nirvana varázsát? Megragadták a *zeitgeistet*: a generációjuk elszigeteltségét. Kurt öngyilkossága miatt mindig is hű lesz ehhez az örökséghez, és lélekben folyton együtt él az összes kirekesztett tinédzserrel. Kurt Cobain sohasem jutott túl azon, hogy ne egy dühös, becsapott tinédzser legyen.

„Halj meg fiatalon, hogy legyen szép holttested!” – hangzott a közkeletű bölcsesség fiatalokoromban. Kurt Cobain az egyik legszebb testet hagyta hátra.

„Narkós voltam tíz évig. A heroin elfeledtet veled minden mást, ami a világban zajlik. Elfeledteti veled aényt, hogy az együttesed nem kap annyi figyelmet, mint a másik zenekar, vagy hogy el kell menned dolgozni, halat rakodni a Pike Place Marketen. A heroin tiszta kényelem. Kibaszott jó. Később aztán ellened fordul. Igen, ellopod a barátod Sub Pop 45 kollekcióját, lenyúlod az idős hölgyek pénztárcáját, és a munkahelyedről lopsz. Elsőként a saját dolgaidat adod el persze: nem leszel azonnal bűnöző. Sok nagyszerű barátot és sok csodálatos zenészt veszítettünk el miatta. Szerencsém volt: túléltem. Végül leálltam vele. Furcsa dolog a függőség, és furcsa dolog a benne rejlő veszély is, mert nem arról szól, hogy nem tudjuk, mi fog történni, hanem amikor elkezd az ember, nem gondolja, hogy rá is így hat majd. Hiú, önző seggfejek vagyunk. Nem hisszük el, hogy velünk is ugyanaz történik majd.”

Ez a könyv a Nirvanáról szól. A punk rockról. Ez a könyv Olympia csalásáról szól, és arról, ahogyan a világ az arcodba vág. Épp akkor, amikor az ember fényt lát az alagút végén; és azt gondolná, hogy mégiscsak lehetséges jobba tenni a világot, hogy a csendesebb hangok is hallhatóvá váljanak. Mindig a nagyok nyernek. Tehát ne foglalkozzunk velük. Ne keveredjünk bele. Ússzunk ki a főáramból, a megszokottból, száll-

junk ki a mindenkori mókuserékből, és hozzuk létre a saját közösségeinket, a saját világunkat, amelynek nem kell folyton a felnőtteknek és a külvilágnak megfelelnie. A legszomorúbb dolog a Ramonesban, hogy a zenekart soha nem ismerték el, amíg be nem vezették őket a Rock And Roll Hall Of Fame-be. Miután két éven keresztül megakadályozták, hogy a világlátásuk, a hangzásuk érvényesüljön, és a karrierjük kiteljesedjen, a Ramones végül mégis érvényesülhetett, mert ugyanaz a csapat seggfej, aki ezért felelős volt, méltóztatott elismerni a tehetségüket *jóval azután, hogy ez valamit is számított volna*. A legszomorúbb dolog, ami a Nirvanával történt, az volt, hogy a zeneipar készakarva a kebelére ölelte őket, miközben aljas tréfálkozás és burkolt célozgatás zajlott a hátuk mögött. Kurt Cobain kívülállónak akart saját magára tekinteni, de mennyire maradhat az ember kívülálló, ha nyolcmillió lemezt ad el?

„Kurtnek olyan hangja volt, hogy akár a telefonkönyvet is énekelhetné volna, a dal igazi és meggyőző lett volna. A Nirvana nagy csalódást okozott nekem, miután híressé vált: hogyan követhetett el az együttes annyi hibát, amennyit ők elkövettek? Amikor egy kissé befutottak, azt mondtam magamban: »Istenem, mindent rosszul csináltak!« Nem tetszett, ahogyan elkészült a *Nevermind*; úgy hangzott, mint a nyolcvanas évek nagy rockbandái. Egyáltalán nem tetszett, ahogyan Grohl dobolt. Kemény, dübörgő dobos. Én a finomabb dolgokat szeretem. Tetszett, ahogyan Chad dobolt a Nirvanában, egy kicsit lazább, egy kicsit összetettebb volt, jobban szvingelt tőle az egész.”

Ez a könyv a Nirvanáról szól. Felejtsük el a dallamot, a virtuozitást, az image-et, a marketinget és az összes tankönyvszagú dolgot. Mindez persze fontos, de bárki képes erre. Csak tudás kérdése. Ha az ember nem tud reagálni arra a helyzetre, amelyben találja magát, akkor valószínűleg semmi keresnivalója a színpadon. Legyen, hogy rá kell vetnie magát egy kidobó hátára, mert épp a szart is kiveri az egyik rajongóból, vagy teljesen leáll egy dallal, mert a tömeg énekl, vagy annyira át kell dolgoznia a nagy slágerszáma intróját, hogy szinte fel sem lehet ismerni. Ha valaki nem képes erre, játsszon otthon a nappaliban magának és az anyukájának, pallérozza a tudását évekig egy stúdióban, lágy fényekkel és faburkolattal körülvéve, de ne tegyen úgy, mintha egy élő rockbanda lenne. Egy hajszál választja el a középszerűt a nagyszerűtől, a The Vines-t a The White Stripes-től, a Coldplayt az Oasis-től, a selyemfűs grunge pózolást (Offspring, Muse, Alice in Chains) a Nirvanától. A CD-k és a videók félrevezetnek: sohasem adhatják vissza azt, amit egy élő koncerten él át az ember, amikor a vére a halántékában dobol, a haja zilált, ragadós szénaboglya. A többi csak papír, halványuló pillanatképei an-

nak az időnek, amely gyorsan fakul az emlékezetben, és csak a celluloid, a digitális hang és a *Behind The Music* sorozat őrzi...

„Nem voltak szerződéseink. Általában egy kézfogással kötöttünk üzletet, ráadásul nem is volt pénzünk arra, hogy kifizessünk egy ügyvédet. Időnként visszagondolok arra az esetre, és olyan, mintha a jóisten is azt akarta volna, hogy így legyen. Először is nem voltam otthon, amikor Krist megjelent azon az estén. A szomszédban voltam, de ki tudja, miért, úgy éreztem, hogy ki kell mennem a házból. Abban a pillanatban, hogy kivettem a lábamat, megjelent Krist. Ha egy perccel később lépek ki, nem találkoztunk volna, másnap józanul kelt volna fel, és valószínűleg nem fenyegetőzött volna azzal, hogy agyonver a szerződés miatt. Az apróságokból lesznek a nagy dolgok. Akárhogy is, Krist szerződést követelt, és félelmetes volt. Részeg volt, nagydarab, és nagyon agresszív. Így hát felhívtam Jont, és azt mondtam neki: »Szerződést kell kötnünk ezzel a fickóval, mert felkúrta az agyát. Muszáj lesz.« Krist a helyiségben volt, amikor azt mondtam Jonnak: »Szerezz egy szerződést! Ez a srác szét fogja rúgni a seggem, világos?« Így aztán Jon elment a könyvtárba, kifénymásolt egy szerződést valami könyvből, lefestővel kihúzta a neveket, és beírt néhány másikat. Egy tízcentes szerződés volt mindenféle ügyvéd nélkül. Amikor aláírták a szerződést az irodában, emlékszem, arra gondoltam, hogy talán ez a fordulópont. Ez volt az első alkalom, hogy a Sub Pop szerződést kötött egy bandával.”

Miután a Nirvana megvált alkalmi negyedik tagjától, az együttes koncertjei zavart érzelmkitörésekből és tépett húrokból álló rekedt, zseniális zűrzavarrá váltak. Chad Channing úgy verte szét a tartalék állótamot, mintha ő lett volna Dale Crover, Krist egyfolytában részeg volt és boszszúból minden elpusztított maga körül, Kurt pedig a lepukkant barátait hívta fel a színpadra, hogy énekeljenek, míg ő beült a dobfelszerelés mögé és igyekezett túldobolni a közönség tiltakozását. A visszatapsolásra nem reagáltak: vagy húrok és gitárok nélkül játszottak, mert az összes hangszerüket összetörték, vagy fájdalmas, hangabsztrakciókba torkolltak. Az albumokon megszólaló Nirvana a legkevesebb fejtörést sem okozta senkinek... hogyan lehet egy élőben lenyűgöző rockbandából ennyire híres zenekar?

„Ó, mindig mindenütt ételcsatáztak – kiáltja Carrie. – Elkerülhetetlen volt. Ezek a srácok olyanok voltak, mint a gyerekek. Tojástartókat dobáltak, ételcsatáztak, CD-eket tettek a mikroba, nevetséges volt. Miután kidobtak bennünket a *Nevermind* album megjelenésének alkalmából rendezett partiról, mindnyájan átmentünk Susie házába, és lányruhába öltöztettük a Nirvana tagjait, kisminkeltük őket, és az egész házban táncoltunk. Ha

jól emlékszem, Kurt ezen az éjszakán parittyázott tojásokat Susie verandájáról a szomszédok kocsjára. [A Fastbacks énekese] Kurt Bloch hatalmas kupacba rakta a Nelson-CD-ket. Az emberek rugdosták, taposták és felgyújtották őket. Volt egy üvegnyi fájdalomcsillapító tabletta a hűtő tetején. Kurt és én megláttuk, és azt mondtuk: Ó, ez jól néz ki! Így aztán bevettük az összes tablettát, ami még az üvegben volt, és úgy döntöttünk, hogy jó móka lenne átugrani [Kim Warnick] hálószobájának ablakából a szomszéd garázsra. Kurt virágmintás ruhát viselt, ki volt rúzsosva. Emlékszem, ott ült az ablakban, csak nevetett és nevetett. Félig már kilógott az ablakon. Kim, Susie vagy valaki más végül nem hagyta, hogy leugorjunk, mi pedig nagyon dühösek lettünk, már-már őrjöngtünk, amiért nem hagyják, hogy véghezvigyünk egy ilyen nevetséges dolgot.

Másnap – folytatja Carrie – ájtott Dylan, felvette Kurtöt. Azt mondták, hogy el akarnak menni lőni. Elmentek, nagy húscsapatokat vettek a boltban, talán egy nagy sonkát, kimentek az erdőbe, és céltáblának használták...”

Elég! Elég! Ez a könyv a Nirvanáról szól. Nem állhatnak itt anekdoták és szóbeszéddek. A személyes elbeszéléseknek személyesnek kell maradniuk. Vajon elgondolkodott már valaki azon, hogy egy valóságos emberi lény rejlik minden ilyen dolog mélyén? Hogy nem kellene mindennek köztulajdonnak lennie? Gondoljuk csak át, hogy mit mondunk, amikor összeküvésről, drogokról, veszekedésekről és kizsákmányolásról beszélünk. A Nirvana egy zenekar volt. Kurvajók voltak a színpadon, és néhány tudatos, rádióbarát számból, de abból is profitáltak, hogy a frontemberüknek babakék szeme volt. Minden más mellékes. Hallgassuk meg a zenéjüket! Hallgassuk meg a zenéjüket! Miért érezzük úgy, hogy többet akarunk tudni? Mondott valamit Kurt Courtneyről azon az éjszakán?

„Igen, mintha motyogott volna valamit róla. Mesélte, hogy Courtney megpróbálta elhívni magával, de ő nem akart vele menni. A barátnőm akkoriban naplót írt, és elküldött nekem egy idézetet arról az éjszakáról, amelyet Kurt talán Courtneyvel kapcsolatban említett: »Olyan nővel akarok találkozni, aki kétszer annyira intelligens és fele annyira romlott, mint én.« Egy ideig csend volt, de aztán kitört a káosz. Volt ott egy részeg angol fickó, azt hiszem Everett True volt a neve, a bokrok között járkált. Már nem emlékszem miért voltunk ott, csak arra, hogy a nagyon részeg angol fickó azt ordibálja: »Imádom Courtney Love-ot! Imádom Courtney Love-ot!« Azután bezuhant a bokrok közé, és nekünk kellett kibányásznunk. Imádom Courtney Love-ot. Feleségül akarom venni Courtney Love-ot.»

Fent voltál egész éjszaka?

„Később Krist kezdte kidobálni a berendezést az ablakon. Kihajított egy hamutálat, amely pont fejen találta Alexet. A barátnőm sírni kezdett, Krist pedig nem győzött bocsánatot kérni tőle. Emlékszem, teljesen szétverték a lakást. Krist hatalmas, így fel tudta emelni a legnehezebb dolgokat is: a kávézóasztalokat és a diványokat. Másnap Alex és én elmentünk Hollywoodba. Vettem egy gitárt. Leszedtettem egy régi tetoválást, amelyet örökre el akartam tüntetni. Volt egy nagy buli Jennifernél az L7-ből, de Kurt nem akart elmenni, így otthon maradt és tévét nézett. Be akarta fejezni a dalszövegeket. Nagyon szuper kis rajzfilmet néztünk, amitől eldobtuk az agyunkat: *Night Flight*. Kurt lefirkantott valamit. Kíváncsi voltam, van-e valami köze a rajzfilmhez.”

Elég legyen! Elég legyen! Ez a könyv a Nirvanáról szól.

„Az öltözködés senkit sem érdekelt Seattle-ben. Ma sem érdekel senkit. Létezik egy fotó a közönségről még 1983-ból, amelyet én csak úgy hívok, hogy »kóbor falusi kutya«. Egyáltalán nem létezett egységes öltözködési stílus. Volt benne egy kis hippi, egy kis glam, itt egy katonai esőkabát, ott egy flanelkabát. Az egyik srác bőrdzsekit viselt Sid Vicious-kitűzővel, ami egy kicsit punkos. Szerettük a turkált ruhákat. Keveredtek a stílusok. Táborok alakultak ki. A Mudhoney-tábor leginkább szűk szárú nadrágot és a régi pingvines iskolás ingeket szerette. Ez inkább garázsrockos volt.”

Elég! Elég! Ez a könyv a Nirvanáról szól.

„Miközben a demófelvételeket készítettük, kijöttek a rendőrök. Ez volt az első és utolsó panasz a zaj miatt öt év alatt abban a stúdióban. Régi épület volt, háromszor vastagabb falakkal, mint rendesen. Hangszigetelt. Dave azonban olyan hangosan dobolt, hogy a tőlünk háromházníra lakók kihívták a rendőrséget a hangerő miatt. Kimentem, és beszéltem a rendőrökkel. A rendőrök azt mondták: »Fiúk, halkítsátok le!« Erre én azt kérdeztem tőlük: »Emberek, tudjátok ti, mi az a Nirvana?« Megpróbáltam elmagyarázni a rendőröknek, hogy itt van bent a Nirvana, és megpróbáltam elmagyarázni a Nirvanának, hogy ott van kint a rendőrség. Bosszankodtam: »Pont most kellett a zsaruknak megjelenniük – pont most, amikor Nirvana-demókat csinálók? Istenem, menten megőrülök!« Mi a francot fogok mondani az együttesnek? Hogy abba kell hagynunk? De hiszen ez egy stúdió! A hetvenes évek óta itt van!”

Mindez nem történt meg. Kurt még mindig él valahol, egy híd alatt csövezik egy amerikai munkásnegyedben, és mindannyiunkon csak nevet.

„Rendben, akkor kezdjük ezzel. 185. oldal [a *Heavier Than Heaven*ben]. [Charles Cross, Cobain életrajzírója] azt állítja, én azt meséltem: »Kurt

azt mondta nekem: Nézd! Látod a kis karjukat és a darabjaikat lebegni a tartályban?» Az ebihalakról beszélt, amelyeket a bányatóból hoztunk és az akváriumban tartott a lakásban. Erre Cross: »A fiatalember, aki törött szárnyú madarakat mentett meg régen, most abban leli örömét, hogy a teknősök megeszik az ebihalakat.« Kurt nem azért dobta bele az ebihalakat a tartályba, mert tudta, hogy meg fogják ölni őket a teknősök. Azt akarta, hogy felnőjenek, és békák legyenek. Hibás logika volt ez a részéről, hiszen tudhatta volna, hogy a teknősök megeszik őket. Tény, hogy megmutatta a darabjaikat nekem, de nem mondanám, hogy örömét lelte volna benne. Sőt inkább azt mondanám, hogy megrémült tőle. Aztán fogta, és az egészet kiöntötte a hátsó udvarba. Igen, felelőtlen volt, de nem mondanám... Úgy értem, ez alapján azt hihetnénk, hogy Kurt szadista volt, ami teljes képtelenség.”

Elég ebből.

Ez a könyv a Nirvanáról szól. Volt egy fickó, aki drogozott, és megölte magát. Volt egy fickó, aki a rockarénán kívül kereste a beteljesülést, és politizálni kezdett. Volt egy fickó, aki a rock 'n' roll szerelmese lett, és az is maradt. Volt egy fickó, aki soha nem ment el otthonról, még mindig egy szigeten él a feleségével és a gyermekével, és stúdiókat épít a magasba.

Üdv a Nirvana világában.

I. RÉSZ

FELFELÉ